

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

**სკოპინგის დასკვნა N 21
12.02.2019**

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: ცაგერის, ტყიბულის და წყალტუბოს მუნიციპალიტეტების ტერიტორიებზე ერთჯაჭვა 500 კვ ძაბვის საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზის „ლაჯანური-წყალტუბოს“ მშენებლობა და ექსპლუატაცია.

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი: სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“. ქ. თბილისი, ბარათაშვილის ქ. N2

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ცაგერის, ტყიბულის და წყალტუბოს მუნიციპალიტეტები

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 26.12.2018

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „გამა კონსალტინგი“

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემას“ მიერ წარმოდგენილია ცაგერის, ტყიბულის და წყალტუბოს მუნიციპალიტეტების ტერიტორიებზე ერთჯაჭვა 500კვ ძაბვის საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზის „ლაჯანურის-წყალტუბოს“ მშენებლობის და ექსპლუატაციის პროექტის სკოპინგის ანგარიში.

წარმოდგენილი პროექტის მიზანია რეგიონში დაგეგმილი და მოქმედი ჰესების მიერ გამომუშავებული ელექტროენერჯის ინტეგრაცია ქსელში და მათი სიმძლავრის საიმედო გამოტანა. კერძოდ, სოფ. ალპანასთან დაგეგმილი 500/220/110 კვ ქვესადგურიდან „ლაჯანური ახალი“ წყალტუბოს მუნიციპალიტეტის სოფ. თერნალის სამხრეთით არსებულ ქვესადგურამდე „წყალტუბო 500“.

ეგხ-ს დერეფანის ჯამური სიგრძე 48 კმ-ს შეადგენს. საპროექტო ეგხ-ს ბუფერის კონტური ძირითადში იმეორებს არსებული ეგხ „დერჩი“-ს კონტურს და მიუყვება პარალელურად.

საპროექტო ეგხ იწყება სოფ. ალპანასთან დაგეგმილი 500 კვ ძაბვის ქვესადგურიდან „ლაჯანური“. ქვესადგურიდან გამოსვლისთანავე ეგხ გადაკვეთს მდ. რიონს და ინაცვლებს მაღალ ნიშნულებზე, მდინარის მარცხენა სანაპიროზე, საიდანაც მიემართება სოფ. დღნორისამდე. საპროექტო ეგხ სოფ. დღნორისამდე გადაივლის რამდენიმე საკარმიდამო ნაკვეთზე. წინასწარი შეფასებით განსახლებას დაექვემდებარება 7-8 საცხოვრებელი სახლი. სოფ. დღნორისადაც ეგხ-ს დერეფანი გადადის სოფლების ჭაშლეთსა და საჩხეურს შორის. სოფ. ჭაშლეთის შემდეგ დერეფანი კვეთს მდ. რიონის მარცხენა შენაკად ლეხიდარს და

გრძელდება ჯერ სამხრეთის, ხოლო შემდგომ დასავლეთის მიმართულებით. სოფ. ჟონეთამდე დერეფნის რელიეფი საკმაოდ დანაწევრებული და სოფ. ჟონეთის მიმდებარე ჩრდილო პერიფერიამდე საპროექტო ეგზ-ს დერეფანი კვეთს ჯერ მდ. რიონს და შემდგომ ქუთაისი – ალპანას საავტომობილო გზას. სოფ. ჟონეთის საცხოვრებელ ზონასთან მიმართებაში დერეფანი გაივლის ჩრდილოეთით. სოფ. ჟონეთის შემდგომი მონაკვეთი ჯერ დასავლეთით მიემართება, ხოლო 4 კმ-ის შემდგომ (სოფ. კვილიშორიდან) სამხრეთისკენ მიემართება. შემდგომ საპროექტო ეგზ-ს დერეფანი უახლოვდება არსებული ეგზ „დერჩი“-ს დერეფანს და მასთან ერთად დასავლეთის მხრიდან ჩაუვლის სათაფლიის სახელმწიფო ნაკრძალს. დაშორება საპროექტო ეგზ-ს და ნაკრძალის საზღვარს შორის 130 მ-ზე მეტია. სოფ. ბანოჯადან საპროექტო ეგზ-ს დერეფანი ტრასის ბოლომდე გადადის სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებზე. სოფ. ბანოჯას და გუმბრას რამდენიმე საცხოვრებელი სახლი განლაგებულია ეგზ-ს დერეფნიდან ~70-120 მ მანძილის დაშორებით. ქუთაისი-წყალტუბო-ლენტეხის საავტომობილო გზის გადაკვეთის შემდგომ საპროექტო ეგზ შედის ქვესადგურში „წყალტუბო 500“.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება. სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ს პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზშ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზშ-ს ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზშ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს** სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ს პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
4. **გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
 - პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
 - პროექტის აღწერა;
 - ტექნოლოგიური სქემა;
 - ეგზ-ს ინფრასტრუქტურული ობიექტების და ტექნოლოგიური მოწყობილობების აღწერა;
 - ეგზ-ს განთავსების ალტერნატიული ვარიანტები: ტექნოლოგიური ალტერნატივები შესაბამისი დასაბუთებით, გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივა შეიფ ვაილებით;

- ეგხ-ს და ანძების განთავსების ტერიტორიის GIS კოორდინატები;
- ეგხ-ს განთავსების ტერიტორიის გეოლოგიური კვლევები;
- ეგხს-ს დერეფანში არსებული მდინარეების, ხეების გადაკვეთის ჰიდროგეოლოგიური კვლევები;
- საინჟინრო გეოლოგიური პირობები (მათ შორის საპროექტო ტერიტორიის სივრცეში არსებული საშიში გეოლოგიური პროცესების აღწერა);
- დაზუსტებული მონაცემები საპროექტო ეგხ-ს შერჩეული ალტერნატივის გასხვისების დერეფანში მოქცეული კერძო მესაკუთრეების შესახებ, ხაზობრივი ნაგებობების შესახებ ინფორმაცია (ტექნიკური გადაწყვეტა);
- დაზუსტდეს, დამატებით საჭირო ეგხ-ს ანძების და სხვა დამხმარე ინფრასტრუქტურის დროებითი განთავსების ტერიტორიები;
- ეგხ-ს ანძების და სხვა დამხმარე ინფრასტრუქტურის დროებითი განთავსების ტერიტორიების მართვის საკითხები (განთავსების პირობები, დრო, მასშტაბი);
- ეგხ-ს ძირითადი ფიზიკური მახასიათებლები (სიმძლავრე, მასშტაბი);
- მშენებლობის თანმიმდევრობის ვადები;
- ეგხ-ს მშენებლობის ეტაპზე დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა და სამუშაო გრაფიკი;
- ზანაკის, სამშენებლო მოედნის და მასალის დასაწყობების მოედნების აღწერა;
- მშენებლობის ეტაპზე შესაძლო ავარიული სიტუაციების აღწერა და მათი მართვის გეგმა;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ნარჩენების სახეობებისა და რაოდენობის შესახებ მონაცემები და შემდგომი მართვის ღონისძიებები;
- ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციასთან დაკავშირებული საკითხები;
- მშენებლობის ეტაპზე მოხსნილი ფუჭი ქანების დროებითი ან საბოლოო განთავსების საკითხები;
- სამშენებლო ტექნიკის ტრანსპორტირების მარშრუტი და სქემა;
- ეგხ-ს მშენებლობისთვის მისასვლელი გზების საჭიროების და აღნიშნული გზების მშენებლობასთან დაკავშირებული საკითხები;
- წარმოდგენილი ეგხ დერეფანი კვეთს სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიებს, აღნიშნულიდან გამომდინარე წარმოდგენილ იქნეს შეთანხმება სახელმწიფო ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოსთან;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მათ მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შესაბამისად, მათზე განხორციელებული რეაგირების შესახებ ინფორმაცია;

5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება მათ შორის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ემისიები სამშენებლო ნედლეულისა გამოყენებისას, გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში და სხვა.

- ზემოქმედება ნიადაგზე და შესაძლო დაბინძურება, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება მშენებლობა/ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ეგხ-ს მშენებლობასა და ექსპლუატაციის ეტაპზე გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და საშიში გეოდინამიკური პროცესები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ელექტრომაგნიტური გამოსხივება, შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ელექტრომაგნიტური ველით გამოწვეული კუმულაციური ზემოქმედება, შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება ეგხ-ს მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე;
- გზმ-ს ფარგლებში აისახოს ინფორმაცია სათანადო კვლევებზე დაყრდნობით უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ ცხოველებზე, მათ შორის ფრინველებზე (განსაკუთრებით ყურადღება გამახვილდეს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და საქართველოს „წითელი ნუსხით“ დაცულ სახეობებზე), მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე, წარმოდგენილ იქნას ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგები;
- მცენარეულ საფარსა და ჰაბიტატების მთლიანობაზე ზემოქმედების შეფასება;
- ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება;
- ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკებსა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- ეგხ-ს მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა;
- გზმ-ს ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- ეგხ-ს განთავსების ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო მასალა);
- გზმ-ს ფარგლებში აისახოს ინფორმაცია ეგხ-ს გასხვისების დერეფანში მოქცეული ხე-მცენარეების შესახებ სახეობების და რაოდენობის მითითებით;
- გზმ-ს ფარგლებში ზემოაღნიშნული კვლევების შედეგების საფუძველზე, მონიტორინგის გეგმაში აისახოს ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე ზემოქმედებაზე დაკვირვების საკითხი.

სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია საპროექტო ტერიტორიების ვიზუალური შესწავლის შედეგად გამოვლენილ ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე შესაძლო ზემოქმედების რისკები და მათი შერბილების მექანიზმები. ვინაიდან მოცემულ ეტაპზე არ არის საბოლოოდ დადგენილი ანძების განთავსების ზუსტი არეალი, აუცილებელია მიწის სამუშაოების წარმოების დროს არქეოლოგიის კვალიფიკაციის მქონე სპეციალისტის დასწრება, არქეოლოგიური ობიექტის გამოვლენის შემთხვევაში მისი დაზიანების პრევენციის მიზნით. გზშ-ს ანგარიშის მომზადებისას მნიშვნელოვანია საპროექტო ტერიტორიების სრულფასოვანი შესწავლა შესაბამისი კვალიფიკაციის მქონე სპეციალისტების მიერ, ასევე ანძების განთავსების დაზუსტებული არეალების შესწავლა არქეოლოგიის კუთხით.

სკოპინგის ანგარიშით წარმოდგენილი 3 628 257 კვ.მ. ფართობიდან (პოლიგონური shp ფაილი), 2 357 710 კვ.მ. ფართობი მდებარეობს ცაგერის სატყეო უბნის ტვიშის სატყეოში; ტყიბულის სატყეო უბნის ორპირის სატყეოში; ხონი-წყალტუბოს სატყეო უბნის ჟონეთისა და ცხუნკურის სატყეოებში.

მიზანშეწონილია, გზშ-ს პროექტში მერქიანი მცენარეების (8 სმ და მეტი დიამეტრის) დახასიათება წარმოდგენილი იქნეს სტანდარტული სატყეო სატაქსაციო აღწერით, განხორციელებული მეტყევე სპეციალისტების მიერ. რადგან, დეტალური ბიოლოგიური კვლევები, მეტყევეური თვალსაზრისით, არასაკმარისია იმ ზემოქმედების განსაზღვრისათვის, რასაც იწვევს ხე-ტყის პირწმინდა ჭრა. გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი ეგხ-ს მშენებლობების ალტერნატივებიდან მიზანშეწონილია არჩეულ იქნეს ის ალტერნატივა, რომელსაც ნაკლები ზემოქმედება ექნება ტყის საფარზე.

საპროექტო ეგხ-ს დერეფანი მოიცავს, სასარგებლო წიაღისეულის ლიცენზიის მოპოვების მიზნით, მომზადებულ 2017 დასკვნა N42234 განაცხადის ტერიტორიას და 2018 წელს, ხუთი წლის ვადით, შპს „ვაკა“-ზე გაცემული N1005455 ლიცენზიის კონტურებს. აღნიშნულიდან გამომდინარე წარმოდგენილი უნდა იქნეს შეთანხმება საჯარო სამართლის იურიდიულ პირთან – წიაღის ეროვნულ სააგენტოსთან, ხოლო ლიცენზირებული ობიექტის შემთხვევაში – აგრეთვე ლიცენზიის მფლობელთან შეთანხმება

ამასთან მნიშვნელოვანია, რომ აღნიშნული საპროექტო პარამეტრები აკმაყოფილებდეს „საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 24 დეკემბრის N366 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტის „ელექტრული ქსელების ხაზობრივი ნაგებობების დაცვის წესი და მათი დაცვის ზონები“-ს მოთხოვნებს.

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემას“ მიერ წარმოდგენილ ცაგერის, ტყიბულის და წყალტუბოს მუნიციპალიტეტების ტერიტორიებზე ერთჯაჭვა 500კვ ძაბვის საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზის „ლაჯანური-წყალტუბოს“ მშენებლობის და ექსპლუატაციის პროექტზე სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.